

gradu; ac proinde hæc affinitas sponsalia dissolvit, *cap. 8. cap. 9. b. t. Gonz. in cap. fin. b. t. n. 2. & 6.*

112 Ut hæc affinitas, & impedimentum contrahatur. 1. debet copula sive legitima, sive fornicaria esse perfecta, quæ scilicet ex se apta sit ad generationem proli: per quam vir, & foemina una caro fiant, & utriusque semen, & sanguis commisceatur per utriusque seminatio- nem, vel saltem viri intra vas foemineum, *cap. 18. 27. q. 2. Paul. Zachias in QQ. Medic. Legal. L. 7. t. 3. q. 1. ex n. 16. procedit etiam hæc affinitas ex copula à senibus, vel sterilibus habita, quippe ex se apta est ad generandum, licet per accidens actualis generatio non sequatur. Nec interest, an copula sit publica, vel occulta, ut contra aliquos tenent, Gutier. QQ. Canon. L. 1. cap. 23. n. 8. Sanchez de Matrim. lib. 7. D. 15. n. 13. spontanea, vel vi exorta, vel habita cum foemina ebria dormiente, non advertente, amente, vel insana; quia hæc est apta ex se ad generationem. Hinc, non oritur hæc affinitas ex tactibus impudicis, neque ex seminis effusione extra vas naturale mulieris, neque ex copula sodomitica in vase præpostero mulieris habita; neque ex copula, per quam vas penetratur, etiamsi tollatur virginitas, si non innatetur, vel non recipiatur semen virile in utero foeminae. Nec ex copula cum impubere attentata, licet sufficeret ad impedimentum publicæ honestatis, *cap. 3. de Spons. Neque ex copula spadoris, vel castrati utroque testiculo carentis, nec ex copula habita cum mortua: quia non est apta ad generationem proli. Sanchez de Matrim. lib. 7. D. 15. 2. copula debet haberi cum consanguinea vera uxoris, vel sponsæ. Nam si cum cognata spirituali, vel legali sponsæ, vel uxoris committatur, cum non sit verè incestus, cui Canones impedimentum adiungunt, nullum oritur impedimentum. Sanchez de Matrim. lib. 7. D. 15. n. 8. Aliqui requirunt ad hæc incurrenda impedimenta noticiam, & scientiam juris æ statuentis; sed verius est, quod etiam ab ignorante incurrun- tur: talia namque impedimenta non solum, rationem poenæ, sed rationem inhabilitatis habent, inductæ ob reverentiam propinquitatis. *Dicastil. de Matrim. tr. 10. D. 9. n. 108.* Si maritus post matrimonium contractum suæ uxoris consanguineam cognoscat, sive publicum, sive occultum sit delictum, licet matrimonium nequeat dissolvi, privatur ta-**

men jure petendi debitum à propria uxore, *cap. 1. b. t. L. 13. tit. 2. p. 4.* Sed ne delictum mariti in uxoris innocentis damnum redundet, tenetur maritus uxori petenti debitum conjugale reddere, *cap. 4. b. t. cap. 13. tit. 2. p. 4. Sylvo. Covar. de Sponsal. p. 2. cap. 7. §. 2. n. 6. Sanchez de Matr. lib. 7. D. 15. ex n. 1. Barbosa in cap. 1. b. t. n. 3. & Gonz. in cap. 1. b. t. n. fin.* ut tamen hoc impedimentum incuratur, debet scienter, & liberè committi incestus. Nam cum talis privatio sit poena, non debet sine culpa incurri; ac proinde maritus cum consanguinea suæ uxoris peccans ex ignorantia excusatur à poena impedimenti ad petendum debitum, *cap. 1. b. t. similiter, si uxor vi opprimatur à consanguineo mariti, ipsa ob violentiam, & vim præcisam excusatur à poena impedimenti petendi debitum; arg. cap. 6. v. t. Sanchez de Matrim. lib. 7. D. 15. n. 9. & 10. si verò tantum metu, etiam gravi, foemina sit compulsula, cum metus non tollat, quamvis minuat, voluntarium, *cap. 5. de His, qua vi metusvè, talis copula voluntaria est ac proinde culpabilis, & per ipsam hoc utique incurritur impedimentum. Sanchez de Matr. L. 9. D. 31. num. 4. contra aliquos, aliter sentientes.**

113 Aliud etiam impedimentum, impediens tantum, resultabat jure antiquo ex tali fornicatione à marito commissâ cum consanguineis uxoris, etiam jam defunctæ, ut non posset contrahere, mortua uxore, non solum cum complicis quia inter eos dabatur impedimentum affinitatis dirimens; sed etiam cum quacumque alia, ob irreverentiam Sacramento, & injuriam uxori per talem incestum factam, *cap. 23. 32. q. 7. c. 1. c. 2. v. t. L. 13. tit. 2. p. 4. ibi: E' aut despuer que ella muriesse non debe casar, si non juere tan manebro, que non pueda guardar castidad; pero si casare, valdrá el casamiento. Sanchez de Matrim. lib. 7. D. 15. ex n. 3. Gonz. in cap. 1. b. t. n. fin.* Nec consanguinea, quæ incestum commisit, potest cum alio contrahere, sed cum hoc impedimentum esset tantum impediens, si defacto contraxissent, vel maritus, vel complex, erat validum matrimonium, quamquam illicitum. *D. Thom. in 4. D. 34. q. un. art. 5. Covar. de Spons. p. 2. cap. 7. §. 2. n. 6. Sanchez de Matrim. lib. 7. D. 15. ex n. 1. Idem erat de sponso copulam habente cum consanguinea suæ sponsæ in 1. vel 2. gradu. Nam, nec ipse, nec complex poterat licite cum alia quacum-*

De Consanguinitate, & affinitate.

cumque persona matrimonium contrahere. Hoc tamen impedimentum hodie non usu, & desuetudine sublatur censetur. *Navar. Man. cap. 22. num. 75.* Ex incestu commisso cum consanguinea propria, licet graviori, quam commissum cum consanguinea uxoris, non resultare impedimentum impediens ad contrahendum cum alia, sicut oritur ex incestu commisso cum uxoris, vel sponsæ consanguinea, quia non est adeo injuriosum Sacramento, uxori, & sponsæ, ut aliud, tenent *D. Thom. in 4. D. 34. q. un. art. 5. D. Antonin. Turreor. Covar. Sanchez de Matrim. lib. 7. D. 15. n. 16. & alii.* Sed tale impedimentum resultare, satis deducitur ex *C. de incestis, 8. 35. q. 3. & præcipue quia sic habetur expressè in L. 13. tit. 2. p. 4. ibi: Con su parienta, ò con parienta de su muger.* Et juxta hanc intelligentiam debent accipi ceteri Textus, ut notat *Greg. Lop. ibid. V. Con su parienta.* Et ita tenent *Navar. Man. cap. 22. n. 74. Ponz. Sot. & alii.*

114 Hoc impedimentum, quando matrimonium nondum est contractum, probatur sufficienter per assertionem ipsius sponsi deponentis de copula cum consanguinea, quia cum agatur de peccato vitando, quod per tale matrimonium cum impedimento dirimente fieret, uni testi, & quidem etiam alleganti propriam turpitudinem creditur. *c. 12. de Spons. Barbosa. & Gonz. ibid.* si verò de matrimonio jam contracto dissolvendo agatur, non creditur conjugibus, qui impedimentum, dirimens subesse, asserunt; ne contra matrimonium inter se colludant, & quod legitime contractum est, & nequi dissolvi, dissolvatur. Quippe quos Deus conjunxit, homo separare non potest. *c. 18. 33. q. 2.* Est ergo necessarium, quod tale impedimentum per idoneos testes probetur, vel quod sit notorium; non quidem rumore vicinæ, qui notorium non facit sed fama publica; quando scilicet, non aliqua pars, ut in rumore, sed vel tota Civitas, vel vicinia, vel major ejus pars hoc testetur. *c. 3. 5. b. t.* E contra verò, si conjuges pro matrimonio conservando deponant, eis creditur. Tunc enim depositio est valde favorabilis, & matrimonio, & confitentibus, & toti Reipublicæ, cujus interest, matrimonii valorem defendere pro liberorum legitimitate, & multiplicatione. *L. 1. ff. Solut. Matrim. Barbosa. in c. 5. b. t.*

115 IN præsentî agitur de cogitatione naturali, tum quatenus est affinitas, de qua postea: tum quatenus est consanguinitas, quæ sic dicitur, quasi sanguinis unitas, quia consanguinei ab eodem communi sanguine descendunt, & inter se conexi sunt. *L. 1. §. 10. ff. de Suis, & legit. ibi: Consanguineos Cassius definit, eos qui sanguine inter se connexti sunt. L. 1. tit. 6. p. 4. consanguinei itidem propinqui dicuntur, quia proximè se invicem sanguine contingunt, Et generaliter cognati dicuntur, quasi una, communiterve nati, vel ab eodem orti, progenitive sint. *L. 3. §. 1. ff. de Gradib.* Et licet aliquando dicatur unus consanguineus esse caro alterius; proprius tamen dicitur, quod sit de sanguine alterius, quia illud, quod immediate in semine convertitur sanguis fit; & idè hæc cognatio; non carnalitas, sed consanguinitas dicitur. *D. Thom. in 3. p. Suppl. q. 44. art. 1. ad 4. consanguinitas, sic communiter definitur, est vinculum ab eodem stipite propinquo descendendum carnali propagatione contractum.* Quam definitionem sic explicat *D. Thom. in 3. p. Suppl. q. 54. art. 1. Respondeo dicendum, quod secundum Philosophum in 8. Ethic. omnis amicitia in aliqua communicatione consistit, & quia amicitia ligatio, sive unio quedam est: idè communicatio, quæ est amicitia causa vinculum dicitur: & idè secundum, quamlibet communicationem denominantur aliqui quasi colligati ad invicem: sicut dicuntur Concoives, qui habent Politicam communicationem ad invicem: Commilitones, qui conveniunt in Militari negotio: & eodem modo illi, qui conveniunt in naturali communicatione dicuntur consanguinei, & idè in prædicta definitione ponitur quasi consanguinitatis genus vinculum; quasi subjectum, persone descendentes ab uno stipite, quarum est hujusmodi vinculum, quasi principium carnalis propagatio. Et licet omnes homines ab eodem stipite remoto, scilicet, ab Adam descendant, non sunt consanguinei, quippe non sunt ab eodem stipite proximo descendentes. Et licet in animalibus inveniatur carnalis propagatio, non inveniuntur consanguinitas.**

tas, quia animalia non conjunguntur ad amicitiam unitatem propter propagationem multorum ex uno parente proximo, sicut est de hominibus. Nec sufficit ab eodem principio procedere; alias Angeli, & homines ab eodem principio procedentes essemus consanguinei: requiritur ergo, quod per carnalem propagationem descendant; & ideo Christus D. & B. V. consanguinei sunt: quippe ex B. Virgine Maria per propagationem, licet mirabilem, utpotè sine viri concursu factam, Christus D. natus est. Non tamen fuerunt consanguinei Adam, & Heva, quia hæc, licet de costa Adami processerit, non tamen processit per carnalem propagationem. Et licet Abel, & Adam non processissent ab eodem stipite fuerunt tamen consanguinei; siquidem Abel ab Adamo per propagationem carnalem genitus fuit.

116 Consanguinitas dividitur. 1. in agnationem, & cognationem. Agnatio est propinquitas inter personas conjunctas per lineam masculinam, idè descendentes ex eodem viro. Cognatio est propinquitas inter personas per lineam feminam, seu ex eadem femina descendentes. 2. dividitur in naturalem tantum, & in naturalem, & civilem simul. Naturalis tantum est, quam sola natura, non Lex probat: vel quæ ex sola femina estimatur: ut cognatio servilis, vel concubinaria. Naturalis, & Civilis est, quam etiam Lex approbat. Ut quæ inter homines liberos ex justis nuptiis oritur. Sed ad impedimentum matrimonii nihil interest, an consanguinitas sit cognatio, vel agnatio. c. 7. c. 8. b. t. An civilis, an naturalis. Tota equidem series consanguineorum Arbor indigitatur. L. 2. tit. 6. p. 4. & sicut ab eodem trunco, seu stipite varii nascuntur rami, sic ab eodem stipite, seu progenitore diversi procedunt consanguinei in diversis lineis, & gradibus. Linea est ordinata series, vel collectio personarum procedentium ab eodem stipite per varias generationes, diversos continens gradus. L. 2. tit. 6. p. 4. Triplex linea communiter distinguitur. Alia recta ascendentium: Alia recta descendentium: Alia collateralis, seu transversa. Rationem dat D. Thom. in 3. p. Suppl. q. 54. art. 2. in corp. ibi: Respondet dicendum quod consanguinitas est quedam propinquitas in naturali communicatione fundata, secundum actum generationis, qua natura propagatur. Undè secundum Philosophum in 8. Ethic. ista communicatio est triplex: una secundum habitudinem prin-

cipii ad principatum: & hæc est consanguinitas Patris ad Filium Undè, dicit, quod parentes diligunt filios; ut sui ipsorum aliquid existentes. Alia est secundum habitudinem principati ad principium: & hæc est filii ad patrem. Undè dicit, quod filii diligunt parentes, ut ab illis existentes. Tertia est secundum habitudinem eorum, qua sunt ab uno principio ad invicem, sicut fratres dicuntur ex eisdem nasci, ut ipse ibidem dicit. Et quia punctus motus lineam facit, & per propagationem quodammodo pater descendit in filium, idè secundum tres dictas habitudines, tres lineæ consanguinitatis sumuntur: scilicet linea descendentium secundum primam habitudinem; linea ascendentium secundum secundam; linea transversalis secundum tertiam.

117 Gradus, nihil aliud est, quam distantia, qua unus consanguineus distat ab alio in aliqua linea: sicut gradus scale. L. fin. §. 10. ff. de Gradibus, & affinit. L. 3. tit. 6. p. 4. Et quidem Jure Civili, tam in linea recta, quam transversa, tot gradus, quot generationes dantur: & consanguinei inter se distant tot gradibus, quot sunt personæ, dempro stipite. Sic pater est in primo gradu recto cum suo filio, in secundo cum nepote, & sic de aliis: quia tot sunt generationes. c. 2. c. 6. 35. q. 5. L. 10. ff. de Gradib. L. 3. tit. 6. p. 4. In linea collateralis aequali duo fratres sunt in secundo gradu, nepotes, & neptes in quarto: pronepotes, & proneptes in 6. Et sic de aliis c. 2. c. 6. 35. q. 5. L. 10. ff. de Gradib. L. 3. tit. 6. p. 4. In collateralis inæquali frater, & nepos ex ejus fratre distant tribus gradibus: filius unius fratris, & nepos alterius fratris quinque gradibus distant; & sic de aliis: quia in his tot sunt generationes. Jure Canonico pro linea recta servatur idem, ac Jure Civili, scilicet tot gradus inter ascendentes, & descendentes, quot generationes intercedunt, nec in hac linea discordant Jus Canonicum, & Civile. L. 10. ff. de Gradib. c. 2. c. 6. 35. q. 5. L. 3. tit. 6. p. 4. D. Thom. in 3. p. Suppl. q. 54. art. 2. Sanch. de Matr. lib. 7. D. 50. n. 4. Gonz. in c. 3. b. t. n. 3. & c. 5. b. t. n. 5. In linea transversali aequali tot gradibus collaterales inter se distant, quot gradibus uterque distat à communi stipite. c. 2. c. 4. 35. q. 5. L. 3. tit. 6. p. 4. cum enim tales consanguinei inter se conjungantur ratione stipitis, à quo sanguinem communem acceperunt, nequeunt inter se magis conjungi, vel

distare, quam distent, vel conjungantur cum communi stipite. Sanch. de Matr. L. 7. D. 50. n. 5. Gonz. in c. 5. b. t. n. 8. In linea transversali inæquali tot gradibus consanguinei inter se distant, quot remotior à communi stipite distat. c. fin. b. t. Nequit enim unus alteri conjunctior esse, quidem communi stipiti, à quo conjunctionem omnes accipiunt, quia propter quod unumquodque tale, & illud magis. Hinc computatio debet fieri à remotiori, alias unus alteri esset conjunctior, quam communi stipiti. Sanch. de Matr. L. 7. D. 50. n. 6. Gonz. in c. 5. b. t. n. 8. Et quidem in hæreditatibus, tutelis, & similibus in foro Sæculari, quin & in Ecclesiastico computatio civilis est sequenda; in matrimoniis verò computatio Canonica, c. 2. 35. q. 5. quia hæreditates non possunt deferri nisi de una ad alteram personam: idcirco curavit Sæcularis Imperator in singulis personis præfigere singulos gradus: quia verò nuptiæ sine duabus non valent fieri personis, idcirco Sacri Canones duas in uno gradu constituere personas. L. 3. tit. 6. part. 4.

118 Conjugium inter consanguineos primi gradus in linea recta illicitum, & invalidum est Jure Naturali: cum nunquam tale conjugium, vel à Deo permittitur, vel ab Ecclesia toleratum fuisse sciamus: imò hæc connubia vocantur ferina juxta illud Ovid. in Metam. Dextera Syllene est, in qua cum Matre Menophrone Concubitus erat, sevarum more ferarum. Et alibi loquendo de amore Myrrha in Cynitiam patrem suum ait: At ou dum corpore non es passa nefas, animo ne concipe: necè parentis concubitu vitio natura polle fedus. Imò in aliquibus brutis talis conjunctio odibilis, & detestabilis habetur teste Aristot. L. 9. Hist. anim. c. 47. Plin. Hist. Nat. L. 8. cap. 42. Hinc, non est credendum, Deum Authorem naturæ, & matrimonii institutorem, modo alibi explicato dedisse hominibus potestatem ad tale matrimonium, præcipue cum sit contra pudorem, filiam ducere uxorem. L. 14. §. 2. ff. de Rit. nuptiar. Est enim talis copula sua natura turpis, & non tantum per accidens, sicut esset in ligatis vorò castitatis. Filii enim, ipsa natura dictante, reverentiam debent suis parentibus, & cum in matrimonio debeat interesse amor, familiaritas, & aequalitas, ipsa natura repugnat hæc extrema conjungi, juxta illud Ovidii. Non bene conveniunt, nec in una Sede morantur—

distas, & amor. D. Thom. in 3. p. Suppl. q. 54. art. 3. in corp. ibi: Inordinatum enim est, quod filia patri per matrimonium jungatur in sociam, causa generanda proli, & educanda, quam oportet per omnia patri esse subjectam, velut ex eo procedentem, & ideo de Lege naturali est, ut pater, & mater à matrimonio repellantur, & magis etiam mater, quam pater: quia magis reverentia, qua debetur parentibus derogatur, si filius matrem, quam si pater filiam ducat in uxorem, cum uxor viro aliquoties debeat esse subjecta. Et 2. q. 154. art. 9. ad 3. Sanch. de Matr. L. 7. D. 51. n. 7. Gonz. in c. 5. b. t. n. 9. Et cum hæc reverentia, à quocumque descendente usque in infinium ascendentibus debeatur: quin & major, quo ascendens remotior est. Nam præter reverentiam sanguinis, & subjectionis, etiam debetur: ratione majoris ætatis juxta illud Levit. 19. v. 32. Coramcano capite consurge, & honora personam senis: dicendum est, in quocumque gradu tale matrimonium esse prorsus invalidum: ac proinde, quod si Adam hodie viveret cum nulla ex suis descendentibus posset contrahere. Et confirmatur. Nam Jure Civili tales nuptiæ inter ascendentes, & descendentes usque in infinitum irritantur. L. 53. ff. de Rit. nuptiar. L. 4. tit. 6. p. 4. Scot. Aulens. Bellarm. Vazq. Gregor. Lop. & plures alii apud Sanch. de Matr. L. 7. D. 51. n. 12. qui n. 13. cum aliis dicit, in aliquo gradu terminari hoc impedimentum quamvis in jure, & gradu in quo matrimonium irritetur variè sentiunt DD. sententiæ contrariæ.

119 Conjugium patris, & filia, vel filii, & matris non est aded turpe, & intrinsecè malum, sicut perjurium, vel mendacium, sed potest in aliqua extrema necessitate coonestari: ac proinde, si nulli alii homines præter patrem, & filiam mundo superessent, licitè, ipsa necessitate dispensante, contrahere matrimonium valeret: propagatio enim generis humani est superioris ordini, quam reverentia à liberis debita parentibus, ac propterea ei prevalere debet. Et hæc ratione S. Chrysostr. bom. 44. in Genes. & S. Ambros. L. 1. de Abrab. c. 6. excusant concubitus filiarum Lot cum suo parente. Genes. 19. ex v. 31. Gutier. de Matr. c. 98. n. 14. & 15. Soto, Henr. Valent. Sanch. de Matr. L. 7. D. 51. n. 10. Ponc. & alii contra Cajet. Ledes. Hurtad. Perez, & alios: qui nunquam tale conjugium licere putant. Quod & Ovidii testi-

monio comprobatur, qui ait: *Gentes tamen esse feruntur, in quibus, & nato genitrix, & nata parenti jungitur, & pietas geminata crescit amore.* Sanè Ecclesiam posse dispensare in aliquibus gradibus consanguinitatis, & affinitatis in *Levit. c. 18.* contentis sub anathemate est tenendum. *Trid. sess. 24. de Matr. Can. 3.* Et defecto in aliquibus dispensavit *Innoc. III.* cum infidelibus ad fidem conversis: quamvis sæpè nequeat ex defectum causæ justè dispensare. Et sic intelligitur. *c. 13. de Restit. spoliat. Et consequenter dicendum est, non omnia matrimonia in eis contracta esse Jure Naturali irrita, licet aliqua sint: alias namque Ecclesia non posset dispensare. Scot. in 4. D. 40. q. 2m. art. 2. Cajet. Soto, Nav. Palacios, Covar. Sanch. de Matr. L. 7. D. 52. n. 6. & alii.*

120 In linea transversa matrimonium inter consanguineos in primo gradu, scilicet, inter fratrem, & sororem est Jure Naturali invalidum. Nam Pontifex in *c. 8. de Divort.* decernit, infideles ad fidem conversos conjugatos in secundo, & ulteriori gradu non esse separandos: inquit ergo à contrario, separandos, si in primo gradu sint copulati, natura huic conjugio reluctantem, ob pudorem, & reverentiam, quæ inter fratrem, & sororem conjugalis exercitii, & usus horret licentiam. Et sic à politioribus Nationibus, natura duce, fuit observatum. *Aristotel. 2. Polit.* Et contrarium practicanes, ut Barbaræ habitæ fuerunt juxta *August. contr. Faust. L. 22. cap. 35.* Et idco Abraham Saram suam uxorem, apud Ægyptios vocavit sororem, ut sic matrimonii initi suspensionem vitaret. Nec enim erat vera soror; sed consanguinea, scilicet, filia Aram fratris sui, & sic intelligunt. *Genes. c. 20. v. 12.* plures apud *Cornel. in d. cap. Genes.* & probat. *Bellarmin. de Matrim. L. 1. cap. 28.* & hac ratione conjugium fratris cum sorore morte puniunt. Assimilaturque bestialitati, sodomix, & adulterio. *Levit. c. 20.* Nec in hoc impedimento unquam dispensavit Ecclesia. *Lug. Respons. Moral. lib. 1. dub. 40.* Et solum in Mundi initio conjugia inter fratres, & sorores celebrabantur licite, & valide *Augustin. de Civit. Dei, lib. 15. cap. 16.* Et contra *Faustum, L. 22. cap. 35.* dispensante non solum in licitudine, ut etiam adversarii debent fateri, sed etiam in valore, necessitate propagationis generis humani, quæ impedimento inter ipsos præponderat, sicut diximus, etiam de impedimento in lineæ rectæ primo

gradu, quod certè fortius est, quam impedimentum lineæ transversæ: Et hanc sententiam tenent *Soto, Toled. l. 7. Sum. cap. 7. n. 2. Valent. in 4. p. D. 10. q. 5. punct. 3. Enriq. de Matrim. L. 12. cap. 9. n. 4. Sanch. de Matrim. L. 7. D. 52. n. 11. & alii contra D. Thom. 2. 2. q. 154. art. 9. ad 3. S. Bonav. Scot. Cajet. Nav. Gonz. de Matrim. lib. 7. cap. 32. Palac. Pont. in c. 5. b. t. n. 11. & c. 12.* Nec obstat paritas affinitatis in primo gradu lineæ transversalis, nam I. consanguinitas, est proculdubio vinculum fortius, & artius affinitate; deinde quia in affinitate dispensat Ecclesia, secus in consanguinitate in primo gradu: inde colligimus fortiori jure obstrare consanguinitatem.

121 In cæteris gradibus extra primum lineæ transversalis solum dirimitur matrimonium jure Ecclesiastico. Et quidem olim in omnibus, quorum erat memoria. *c. 17. c. 18. 35. q. 3.* Sed postea usque ad septimum gradum fuit restricta prohibitio. *c. 7. c. 19. q. 3.* Et denique (omissis aliis variationibus) *Innoc. III. in Concil. Gener. Lateran. in c. 8. b. t. ait: Non debet reprehensibile judicari, si secundam varietatem temporam, statuta quandoque variantur humana: præsertim cum urgens necessitas, vel evidens utilitas id exquirat: quoniam ipse Deus ex his, quæ in veteri Testamento statutæ, nonnulla mutavit in Novo: Prohibitio quoque copula conjugalis quartum consanguinitatis gradum de cætero non excedat: quoniam in ulterioribus gradibus jam, non potest absolute gravi dispendio hujusmodi prohibitio generaliter observari. Quaternarius vero numerus benè congruit prohibitioni conjugii corporalis, de quo dicit Apostolus: Quod vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier; neque mulier habet potestatem sui corporis, sed vir: quia quatuor sunt humores in corpore, qui constant ex quatuor elementis. L. 4. tit. 6. p. 4.* Hæc enim ratio, quam enixe impetunt hæretici, non est principalis ratio decisionis, sed quædam congruentia. Nam cum consanguinitas ex mixtione, & conjunctione sanguinis oriatur, & post quatuor generationes adeo alteretur, ut jam permanere non credatur, sicut etiam accidit in aliis conversionibus elementorum; idè hanc adjunxit Pontifex congruentiam, ut notat *Sanch. de Matrim. L. 7. D. 53. n. 6. Gonz. in c. 8. b. t. n. 3. & alii com.* Quia in permixtione sanguinis à patre accepti cum alio extraneo, quæ fit in generatione vis ignea, quæ subtilissima est.

I. con-

1. confunditur, & petit. 2. vis ærea. 3. vis aquæ. 4. terrestris, quare ultra tertiam generationem extincta tota illa vis sanguinis videtur. *D. Thom. in 3. Suppl. q. 54. art. 1. Ubi reddit rationem: quia virtus activa non recipitur secundum eandem perfectionem in instrumento secundum quam est in principale agente: nec tamen individualis virtus patris ita perfectè in filio est sicut erat in patre, & adhuc in nepotè minus: & sic deinceps debilitatur: & inde est, quod virtus illa, quandoque deficit, ut ultra procedere non possit, cap. un. 35. q. 4.* Ad quartum ergo gradum se extendit hoc impedimentum, non solum quando consanguinitas oritur ex copula legitima, sed etiam quando ex illegitima copula nascitur. Nam cum in consanguinitate non distinguat *Trid.* sicut quando de affinitate loquitur: de omni consanguinitate generalitèr est intelligendum, ne sine fundamento jurum correctio admittatur; *arg. cap. 29. de Elect. in 6. L. 32. §. fin. C. de Appellat.* Et licet in Lege Veteri in *cap. 18. Levitic.* solum prohiberetur Hebræis matrimonium cum consanguineis in secundo gradu collateralis lineæ non æqualis, non verò in ulteriori, quia hoc expediebat, quippe Hebræi erant pauci, & proni ad repudium: tamen potuit Ecclesia utens potestate sibi à Christo D. concessa circa matrimonium, ut ad Sacramenti esse elevatum, plures gradus inter Christianos prohibere, ut contra *Voitelef. Lutherum, & alios hæreticos tenent Catholici ex Trid. sess. 24. de Matr. Can. 3.*

122 Ratio prohibendi conjugium inter personas conjunctas, & consanguineas assignatur à *D. Thom. in 3. p. Suppl. q. 54. art. 3. in corp. ibi: Finis matrimonii secundarius per se est concupiscentiæ repressio: qui alias depriveret, si qualibet consanguinea posset in matrimonium duci, qui magnus concupiscentiæ aditus praberetur, nisi inter illas personas, quas oportet in eodem domo conversari esset carnalis copula interdicta: sed per accidens finis matrimonii est confederatio hominum, & amicitia multiplicatio, dum homo ad consanguineos uxoris, sicut ad suos se habet: & idè huic multiplicationi, & amicitia præjudicium fieret, si aliquis sanguine conjunctam uxorem duceret, quia ex hoc nova amicitia per matrimonium nulla accresceret. Si consanguinei ultra quartum gradum discent, non est necessaria dispensatio ad contrahendum: siquidem extra illum gradum non extenditur impe-*

Tom. II.

dicendum: quoniam extra quartum gradum non extenditur consanguinitatis amicitia; nam tepescente charitate jam vix est, qui se agnoscat alterius consanguineum: & cum non propinquier sed remotior consanguineus attendatur, quoad hanc computationem, *cap. fin. b. t.* si unus sit in quinto, licet alter sit in secundo vel etiam in primo gradu, possunt contrahere; quia non datur impedimentum. Nec de hoc casu loquitur *S. Pius V.* qui jussit in dispensatione exprimi gradum propinquirem: Hoc namque intelligitur, quando datur impedimentum, non verò, quando jam cessat, ut in nostro casu, & sic est declaratum, *Sanchez de Matrim. L. 7. D. 53. n. 5.* Indi Novi Orbis possunt ex concessione *Paul. III.* matrimonia contrahere intra 3. & 4. consanguinitatis, vel affinitatis gradum, quin ad usum hujus gratiæ sit necessarium recurrere ad Ordinarium. *Alloz in Sum. V. Indi, sed 2. num. 2.*

123 In 2. parte Rubricæ agitur de affinitate, quæ etiam est impedimentum dirimens matrimonia inter affines: *Affines* ergo sic dicuntur, quia consanguinei uxoris quasi accedunt ad fines mariti, cum quo affinitatem contrahunt: quin hæc affinitas communicetur consanguineis mariti: & è contra consanguinei mariti accedunt ad fines uxoris, cum qua contrahunt affinitatem, quin eam contrahant cum uxoris consanguineis. *L. 4. §. 3. ff. de Gradib. & affinit. L. 5. tit. 6. p. 4.* Et Hispanè dicitur: *Cuñadéz; ó alleganza.* Et quidem in eodem gradu, in quo sunt consanguinei marito sunt affines uxori, & è contra, in quo gradu consanguinei sunt uxoris, sunt marito affines. Affinitas sanè non parit affinitatem: ac proinde possunt contrahere matrimonium duo fratres cum duabus sororibus: pater, & filius cum matre, & filia: conjuges superstites fratris, & sororis defunctorum inter se possunt contrahere matrimonium. Etiam possunt conjugii filius mariti, & filia uxoris progeneriti ex matrimonio cum alia, vel alio inito: privignus, cum matre, filia, aut sorore novercæ; & privigna cum patre, filio, aut fratre vitrici contrahere possunt. Et potest quis successivè matrimonium contrahere, cum duabus viduis, quarum defuncti mariti erant germani fratres; *arg. cap. 5. b. t. L. 5. tit. 6. p. 4.* Ratio affinitatis contrahenda est, nam cum vir, & femina per copulam consummatam, & perfectam in vase debito per

K 2

im-

immissionem veri seminis ex parte utriusque, vel saltem ex parte viri, & receptionem illius intra uterum foemineum, fiant ambo una caro: sive copula licita sit. *Matth. 19. v. 5. c. 1. 35. q. 10. sive illicita. 1. Corinti. 6. v. 16. cap. 6. de eo, qui cognovit. Tria. sess. 24. de Ref. Matrim. cap. 4. l. 5. tit. 6. p. 4. ibi: Esta cuñadéz nasce quier sean casados, ó non. Item, si-ve publica sit, si-ve ocluta, si-ve fiat cum foemina ignorante, dormiente, ebria, invita, amente, si-ve insana. Hinc est, quod consanguinei foeminae affines viri, & consanguinei viri affines foeminae fiant, cap. 1. 35. q. 10. ibi: Si una caro fiant, quomodo potest aliquis eorum propinquus pertinere uni, nisi pertineat alteri? Sed licet hoc ita sit, tamen vir, & uxor non sunt proprie affines, sed principium, & veluti stipes affinitatis. Nam hæc contrahitur inter consanguineos utriusque patris, mediante conjugum persona per veram utriusque seminis mixtionem. Affinitas ergo est propinquitas personarum ex carnali copula perfecta, & consummata proveniens omni carens parentela. *L. 5. tit. 6. p. 4. D. Thom. in 3. p. Sup. q. 55. art. 1. Sanch. de Matr. lib. 7. D. 64. Gonz. in cap. 1. b. t. n. 5.* Non tamen nascitur affinitas ex sponsalibus, neque ex matrimonio rato, neque ex aliis commixtionibus, sed solum ex copula consummata, & perfecta modo dicto. *L. 5. tit. 6. p. 4.**

124 Affinitas olim in triplici erat differentia; & in quocumque genere dirimebat matrimonium, cap. 3. c. fin. 35. q. 3. prima erat, quæ una persona mediante resultabat. Sic meus frater Cajus, cum Seja habuit copulam, vel conjugalem, vel fornicariam, ipsa Seja est affinis mihi, & meis consanguineis; & similiter mei consanguinei erant ipsi affines. 2. duabus personis mediantibus contrahitur. Sic, si mortuo fratre meo Cajo, Seja matrimonium contrahat cum Sempronio, Sempronius, ut maritus Seje, quæ erat affinis mihi, & meis consanguineis, similiter erat affinis mihi, & consanguineis meis. 3. Ex tribus personis oriebatur: sic, si mortua Seja Sempronius ejus maritus copulatur Bertha, ipsa Bertha, ut uxor Sempronii, qui fuit maritus Seje, quæ fuit uxor Caji fratris mei, erit affinis mihi, & meis consanguineis. Hodie solum affinitas in primo genere, non verò in secundo, nec tertio dirimit matrimonium, cap. 8. b. t. l. 5. tit. 6. p. 4. ibi: Affinitas, en latin, tanto quiere decir en romance, como cuñadéz. E cuñadéz, es

alleganza de personas, que viene del ayuntamiento del varon, é de la muger, é non nasce de ella otro parentesco ninguno: E esta cuñadéz nasce del ayuntamiento del varon, é de la muger tan solamente, quier sean casados, ó non. Cõ maguer algunos fuessen desposados, ó casados, non nasceria cuñadéz de ellos á menos de se ayuntar. E antiguamente fueron tres maneras de cuñadéz, é guardaronlas en algun tiempo: mas agora non manda Santa Iglesia guardar mas de la primera: é por tal alleganza como esta, todos los parientes de ella se hacen cuñados del varon, é otros los parientes de él se hacen cuñados de la muger, cada uno de ellos en aquel grado en que son parientes. E por raxon de tal cuñadía como esta, si accasiere que muera alguno de aquellos, por cuyo ayuntamiento se hizo, nasce ende embargo, que el otro que fincare vivo, non puede casar con ninguno de los parientes del muerto, fasta el quarto grado pasado, bien assi como en el parentesco. *Sanch. de Matr. lib. 7. D. 67.*

125 In nullo gradu, etiam in primo linea transversalis, affinitatis, est irritum matrimonium Jure Naturæ, ac proinde R. Pontifex potest dispensare, ut aliquis contrahat cum uxore vidua sui fratris, & defacto Julius II. dispensavit cum Henrico VIII. Angliæ Rege ad contrahendum matrimonium cum Catharina uxore Arcturi sui fratris defuncti. Et hæc quidem dispensationem approbarunt plures universitates catholicae teste. *Gonz. in cap. fin. de Divort. n. 7.* quamvis Heretici, & aliqui Catholici docebant, hoc impedimentum à Jure Naturæ provenire. Et postea *Clem. VII.* edita Bulla speciali declaravit, illam dispensationem validam fuisse. Et deinceps aliis dispensationibus id ipsum corroboratum est. Et in nostris temporibus Domina Dorothea Sophia de Noburg. Ducissa Parmensis primis nuptiis copulata fuit Principi Eduardo Farnesio, ex quo felici conjugio in lucem prodit nostra Augustissima Regina Domina Elisabeth Farnesio (quam Deus incolumem servet) & post Eduardi mortem ex Pontificia dispensatione nupsit ejus fratri Francisco Farnesio, Ducem itidem Parmensi. Et quidem hoc etiam in Lege Naturæ fuit servatum. Nam Patriarcha Jacob duas sorores filias Labam, Liam, scilicet, & Rachelem, duxit uxores. *Genes. 29. vers. 23. & 28.* Et Onam filius Judæ duxit relictam fratri sui. *Genes. 38. v. 8.* Et in Lege Mosaica. *Deut. 25. v. 5.* præcipitur, ut fra-

frater ducat uxorem sui fratris defuncti, si hic sine liberis decessit, ad suscitandum semen suum: secus si libero reliquit. *Lev. 18. v. 16.* Et idem non licuit Herodi, qui cum cæteris Idumæis sequebatur Legem Judaicam ducere uxorem Philippi fratris sui. 1. quia hic reliquit filiam, scilicet, saltatricem. 2. quia juxta. *D. Hieronym. D. Thom. & alios apud Card. Bellarm. de Matrim. lib. 1. cap. 28.* adhuc vivebat Philippus ejus vir, & idem Herodes fuit reprehensus à S. Joanne Baptista. *Matth. 14. v. 4.* Et in *cap. fin. de Divort. Innoc. III.* statuit infideles Livonienses ad fidem conversos, qui cum uxore sui fratris defuncti contraxerant juxta ritum veteris Legis esse permittendos in conjugio: quod sanè non posset fieri, si Jure Naturæ hoc matrimonium esset nullum. *Covar. de Spons. p. 2. cap. 6. §. 10. ex n. 7. Valent. 4. p. D. 10. q. 5. p. 3. Bellarm. lib. 2. de Matrim. cap. 28. Sanch. de Matrim. lib. 7. D. 66. n. 11. Gonz. in c. fin. de Divort.*

126 In linea verò recta affinitatis Jure Naturæ prohibetur conjugium inter socerum, & nurum; generum, & socrum; vitricum, & privignam; privignum, & novercam. Nam ut dicitur in *cap. 15. 35. q. 2. & 3. Si vir, & uxor non jam duo, sed una caro sunt, non abierit est nurus deputanda, quam filia.* Cum ergo inter patrem, & filiam Jure Naturæ sit nullum matrimonium, idem est dicendum de matrimonio inter socerum, & nurum, &c. Et ratio est naturalis reverentia, quæ his ascendentibus debetur; quippe se habent, sicut parentes, & filii. *§. 6. §. 7. Inst. de Nuptiis, sicut de consanguineis diximus.* Et idem in Lege veteri tales nuptiæ, ut grande nefas puniebantur. *Lev. 20. ex v. 11. Et D. Paul. 1. Corinth. 5. v. 1. ait: Auditor inter vos fornicatio, qualis nec inter gentes, ut uxorem patris sui aliquis habeat. Nec loqui de uxore patris adhuc viventis notant DD. Et Gentes Politiores tale conjugium sunt detestata. L. 4. C. de Nuptiis.* Hujusmodi ergo matrimonium Jure Naturali, & Civili prohibetur, & sic tenent, etiam testante praxi Ecclesiæ, quæ nunquam in hoc impedimento dispensavit. *D. Thom. in 1. Corinti. 5. D. Antonin. 3. p. tit. 1. cap. 11. §. 1. Sylv. Covar. de Spons. p. 2. cap. 6. §. 10. n. 6. Nav. Bellarm. de Matrim. lib. 2. cap. 28. not. 2. Valent. Vazq. Laym. & alii contra Abul. 1. Reg. 8. q. 149. & 151. & 152. Sanch. de Matrim. lib. 7. D. 66. n. 7. Ponce. Gonz. in cap. 1. b. t.*

n. 9. qui etiam pro se citant. *D. Thom. 2. 2. q. 154. art. 9. ad 3.*

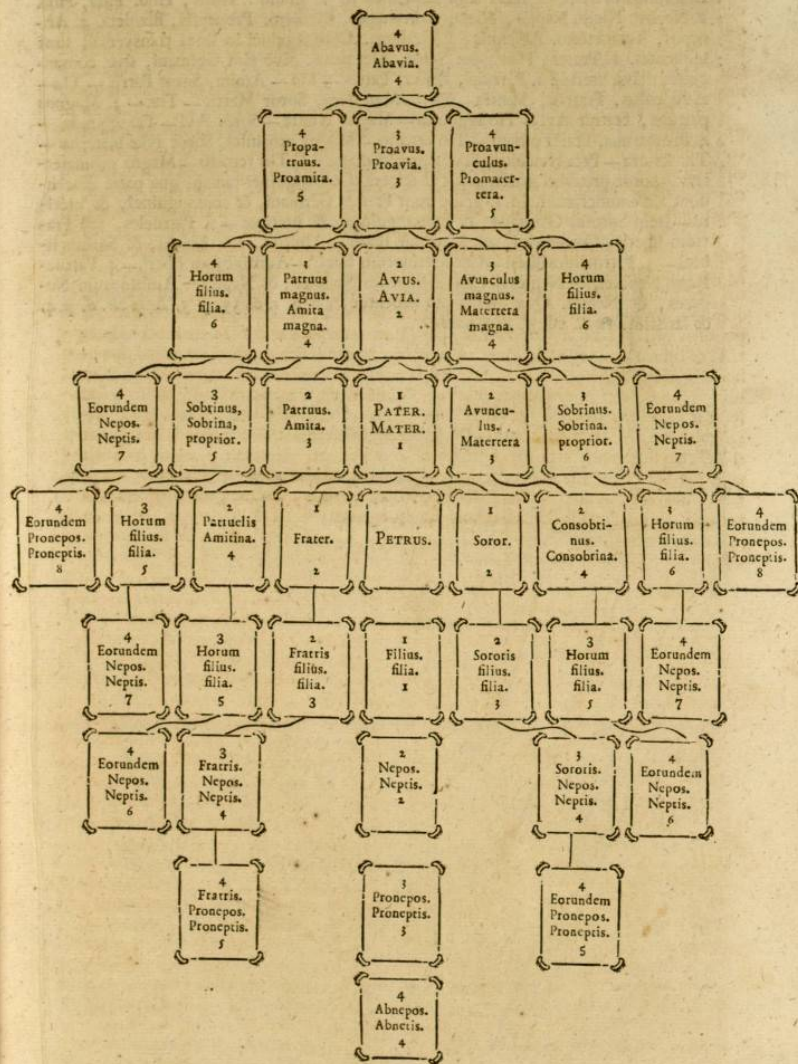
127 Affinitatem in linea recta ex copula illicita ortam Jure Divino dirimere matrimonium tenent *D. Anton. 3. p. tit. 1. cap. 11. §. 1. & alii.* Sed alii dicunt, Jure Naturæ dirimere. Sed cum hæc affinitas non sit ita perfecta, sicut ex matrimonio orta, dicendum est, solum Jure Ecclesiastico dirimere. *Navar. Ledem. Sanch. de Matrim. lib. 7. D. 66. n. 3. Laym. & alii.* Et sic Pontifex non raro dispensat in hoc impedimento. Affinitas in linea recta, sicut de consanguinitate diximus, dirimit in infinitum saltem Jure Positivo. *L. 4. §. 7. ff. de Gradib. & Affin. Hostiens. Rebel.* In linea verò transversali jure antiquo impedimentum ex affinitate, si-ve ex copula licita, si-ve illicita extendebatur usque ad 7. gradum, sicut consanguinitas, cap. 1. cap. 7. cap. 13. 35. q. 3. postea fuit restrictum ad 4. gradum, cap. 8. b. t. l. 4. tit. 6. p. 4. Et hodie ex *Irid. sess. 24. de Ref. Matrim. cap. 4.* magnum fit discrimen inter affinitatem ortam ex copula conjugali, & ortam ex copula illicita: nam circa ortam ex copula conjugali, nihil est innovatum: ac proinde ad 4. gradum extenditur; at verò affinitas orta ex copula illicita, quæcumque sit, si-ve adulterina, incestus, sacrilegium, vel simplex fornicatio, quippe in quacumque viget ratio Concilii, & ipsum loquitur generaliter: restricta est ad secundum gradum: quia sapientissime occulte contrahitur; & accidit ob ignorantiam impedimenti, ut non sine magno scandalo matrimonium dirimatur, vel in eo, magno cum peccato, perseveretur: ac proinde hodie inter affines ex copula illicita in 3. vel quarto gradu, non solum valide, sed & licite contrahitur matrimonium. *Sanch. de Matrim. lib. 7. D. 67. ex n. 3.* Affines contrahentes scienter matrimonium verè tale (nec sufficit contrahere sponsalia) præterquamquod nullatenus matrimonium contrahunt, sed incestum committunt, incurunt ipso facto excommunicationem. Quod habet locum, etiam si matrimonium non sit consummatum. Eamdem poenam incurunt contrahentes matrimonium in gradu consanguinitatis prohibito, vel cum Moniali. Et idem est, si professus, vel professus, vel constituti in sacris contrahant matrimonium. *C. un. b. t. ab hac tamen censura excusatur, non solum ignorantia probabilis, & facti, sed etiam juris, & crassa; dum non sit affectata: & etiam gra-*

gravis metus, quo quis fuit inductus ad matrimonium. Qui verò nomine alieno contrahit: v. g. Procurator, vel qui non contrahit, sed mandat, vel adiuvat, vel qui bona sive contrahit, & postea scienter in matrimonio, & ejus usu perseverat, non incurrunt hanc excommunicationem. *Saneb. de Matrim. l. 7. d. 48.*

128 Nunc Arborem consanguinitatis, & affinitatis ob oculos apponere decrevi, ut sic facilius lineæ, & gradus percipiantur; nam ut alter Poeta aiebat *segniùs irritant animos demissa per aures, quam qua sunt oculis subjecta fidelibus.* In cellula vacua collocatur ille, de cujus consanguinitate, vel affinitate inquiritur. Et ab aliquibus *homo hypotheticus* appellatur, eo quod pro exemplo ponatur; ab aliquibus *Prothens*, dicitur, quia diversas personas maris, scilicet, & foemina, patris, & filiorum, & aliorum gerat. A nobis verò nomine *Petrucii* cum Joanne Andrea vocandus est. In ea ergo cellula collocatur, vir, vel foemina, de cujus consanguinitate, vel affinitate agitur. V. g. si de Petro dubitetur, an possit contrahere cum Maria: & in aliis suo ordine, patrem, matrem, avum, aviam, fratrem, sororem ipsius Petri collocare debes. Et

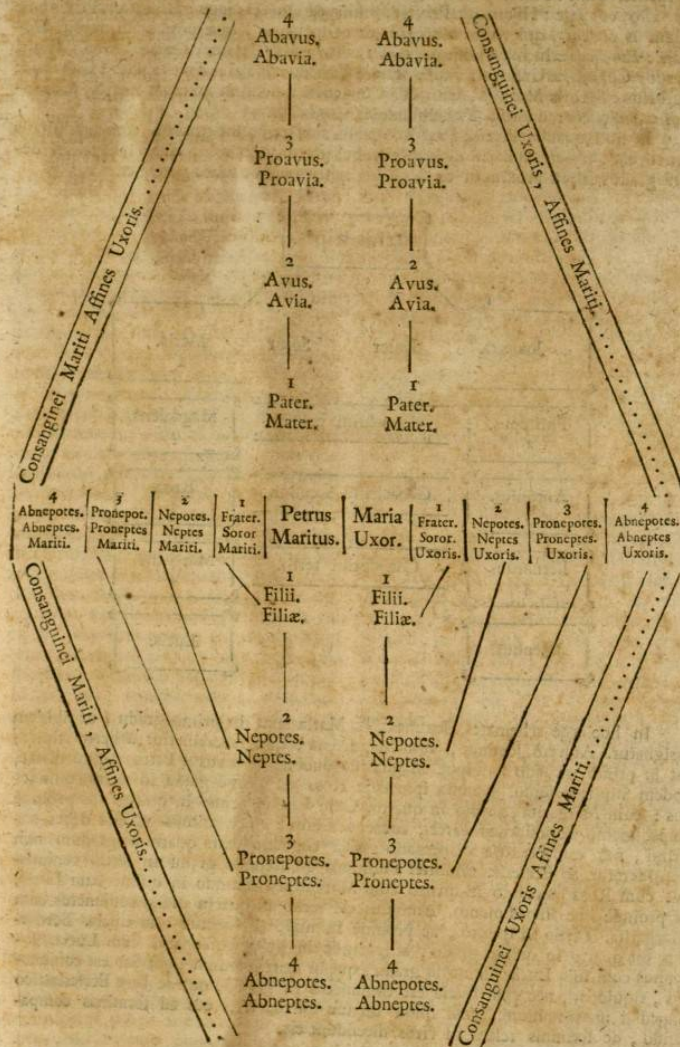
ipsa cellula, ubi Maria invenitur, tibi quasi digito monstrabit gradum, & lineam consanguinitatis, & affinitatis utriusque. Si verò in nulla ex praedictis cellulis reperiatur Maria, certè possunt liberè contrahere, quia non inveniuntur in gradu prohibito, quippe non habent communem stipitem in Arbore, ac proinde extra quartum gradum sunt. Communis stipis est illa persona, in qua sponsi proximè conveniunt: v. g. Si sunt patruelles filii ex duobus fratribus, avus erit communis utriusque stipis, quia, ex avo, quasi ex trunco, vel radice duo fratres, quasi duo rami oriuntur, & ex fratribus nascuntur nepotes, qui inter se patruelles sunt: Proavus etiam erit communis stipis, non tamen proximus, sed remotus, cum prius, quam in proavo in avo illi duo rami jungantur. In qualibet cellula est numerus graduum. Et quidem numerus, qui est in parte superiore graduum Canonice: numerus, qui est in parte inferiori cellulae gradum Civilem significat. Et ut nihil desit, quod tua possit commoditati deservire, etiam nomina consanguineorum, & affinium cujuslibet gradus, Latine, & Hispanè adjungam.

Ascendentes.

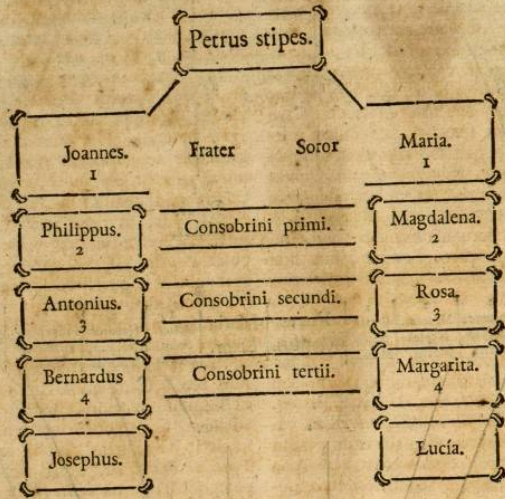
Nomina consanguineorum sunt sequentia : in linea recta ascendente sunt in primo gradu. Pater, Padre—Mater, Madre. 2. Avus, Abuelo. Avia Abucla.—3. Proavus, Bisabuelo.—Proavia, Bisabucla. 4. Abavus, Tatarabucllo. Abavia, Tatarabuclla. Descendentes in linea recta sunt sequentes in 1. gradu : Filius, Hijo. Filia, Hija. 2. Nepos, Nieto. Neptis, Nieta. 3. Pronepos, Biznieto. Proneptis, Biznieta. 4. Abnepos, Tataranieto. Abneptis, Tataranietia. Consanguinei in linea transversali sunt sequentes. 1. Frater, Hermano. Soror, Hermana, sive sint Germani, sive consanguinei, sive uterini. 2. Patruus, Frater, Patris.—Tio—Amita, Soror Patris—Tia—Avunculus, Frater, Matris—Tio—Matertera, Soror Matris—Tia.—3. Magnus patruus, Frater Avi—Tio segundo—Magna Amita—Soror Avi—Tia segunda.—4. Propatruus, Frater proavi—Tio tercero—Magna proamita, Soror avia materna—Tia tercera—Proavunculus, Frater proavi materni—Tio tercero—Magna promatertera, Soror proavia materna—Tia tercera. Consanguinei tamen, qua parte descendunt sic enumerantur. In 1. gradu sunt Fratres Germani, & consanguinei, & uterini—Item Sorores Germanæ, & consanguinæ, & uterinæ.—2. Patruelles, seu Fratrum liberi—Consobrini, seu Sororum liberi—Amitini, seu Fratris, & Sororis liberi.—3. Patruellium liberi—Consobrinorum liberi—Amitinorum liberi.—4. Patruellium, Nepotes, & Neptes—Consobrinorum Nepotes, & Neptes—Amitinorum Nepotes, & Neptes. Quæ omnia latè habentur in c. 2. c. 6. 35. q. 5. L. 3. tit. 6. p. 4. & latissimè in L. 10. ff. de Gradibus.

ARBOR AFFINITATIS.

Affines in primo gradu sunt sequentes, in linea recta ascendente socer: vir Mariti pater, Suegro=Socer: uxoris, vel Mariti Mater=Suegra=Vitricus: vir Matris, Padrastro=Noverca: uxor patris Madrastra.=In linea recta descendente. Gener: Maritus filia: Yerno.=Nurus: uxor filii: Nuera=Privignus: filius ex alio conjuge: Hijastro.=Privigna: filia ex alio conjuge: Hijastra.=Privignus: etiam is dicitur, qui vulgo conceptus ex ea natus est, quæ postea alii nupsit. *Hietiam is dicitur, qui vulgo conceptus ex ea natus est, quæ postea alii nupsit. Hijastro. = Privigna: filia ex alio conjuge: Hijastra. = Privignus: etiam is dicitur, qui vulgo conceptus ex ea natus est, quæ postea alii nupsit.* *Hi etiam is dicitur, qui vulgo conceptus ex ea natus est, quæ postea alii nupsit.* *Hi etiam is dicitur, qui vulgo conceptus ex ea natus est, quæ postea alii nupsit.*

Et licet quando distantia est inæqualis sola remotior gradum consanguinitatis constituat, tamen, quia in dispensationibus ex dispositione S. Pii V. Explicari debet gradus stirpis proximior ex sequenti schemate hoc facile percipies.

In hoc ergo schemate, Joannes, & Maria sunt in primo gradu, ut ibidem assignatur. At verò Joannes, cum Magdalena duobus gradibus à Petro stipite distat, est in primo secundo; quippe Magdalena duobus gradibus à Petro stipite distat, eodem stipite dempto. Joannes ipse cum Rosa est primo gradu in tertio conjunctus: cum Margarita, primo in quarto. Cum Lucia, primo in quinto; ac proinde impedimento Ecclesiastico caret, consequenterque, nec primus gradus debet ex primi, nex est necessaria dispensatio: quia cognatio extra quartum gradum non consideratur ab Ecclesia. Similiter Philippus est secundo gradu in tertio conjunctus cum Rosa; secundo in quarto cum Margarita; secundo in quinto cum Lucia, ac proinde sine impedimento. Antonius est tertio in quarto gradu conjunctus cum Margarita. Tertio in quinto gradu, ac proinde in nullo conjunctus cum Lucia. Josephus cum filia Luciae in nullo gradu, qui in matrimonium impediatur conjunctus; siquidem, nec cum Lucia est conjunctus in gradu, qui de Jure Ecclesiastico impediatur matrimonium. Idem quod dictum est de viris eos ad foeminas comparando, de foeminis relatè ad viros dicendum est.

TIT. XV.

De Frigidis, & maleficiatis, & impotentia coeundi.

130 **H**ÆC materia ob ejus lubricitatem cautè est tractanda, & sanium ne noccat, dum vis prodesse, videto. Duplex potest considerari impotentia alia generandi ex vitio accidentali, vel naturali proveniens, ita ut etiam supposita copula perfecta per veram seminationem viri intra vas foeminae, non sequatur generatio: sic steriles, & senes perfectè possunt coire, & seminare, ac proinde fieri una caro, licet non possint generare, ex defectu seminis natura sua prolifici, aut foecundi. Et quidem praesens Rubrica non loquitur de hac impotentia; steriles enim cum sint copula conjugalibus capaces, etiam matrimonium contrahere possunt, cum in ipso obtineatur finis secundarius matrimonii, qui est remedium concupiscentiae, licet non obtineatur primarius in prolis generatione consistens. *D. Thom. in 3. p. Suppl. q. 58. art. 1. ad 3.* Sic validum fuit matrimonium inter Zachariam, & Elisabeth, licet steriles essent. *Luc. i. v. 6.* Nec Ecclesia ullum matrimonium ob sterilitatem dissolvit. *D. Thom. in 4. D. 34. q. iii. art. 2. ad 3. Sanchez. de matrim. lib. 7. D. 92. n. 26.* Similiter senes, si verum possint emittere semen, possunt contrahere; quia licet tale semen sit regularitè infœcundum, hoc per accidens est ex defectu caloris, qui arte Medica potest juvari. Num Uladislaus Rex Poloniae, cum nonagenarius esset, habuit filios Uladislaum, & Casimirum. Adeoque Jure Canonico, & Civili sunt correctæ Leges Julia, & Papia, quæ viros sexagenarios, & foeminas quinquagenarias à matrimonio excludebant. *c. 14. 27. q. 1. l. 27. C. de Nuptiis.* Si verò ita exhausti sint, ut copulam nequeant habere, nec ad eam nulla arte juvari, invalidum erit eorum matrimonium. Cum non possunt ad copulam, ut potè ipsis impossibile obligari. *Sarbo. in c. 208. t. n. 6. Sanchez. de Matrim. l. 7. D. 92. m. 24.* Etiam in articulo mortis constitutus potest matrimonium contrahere; sic testante praxi Ecclesiae, tum ut filii habiti ex concubina legitimetur, tum ad consulendum infirmo saluti spiritali. In ipso namque vera est potentia,

licet per accidens sit impedita. *Sach. de Matr. l. 7. D. 105. n. 3.* Nec est impotens, qui partem seminis, licet non totum potest in vas foeminae findere. Nam hoc sufficit, ut fiat una caro, & valeat matrimonium. Similiter mulier, quæ semen intra vas potest recipere, licet non possit retinere, validè contrahit: sterilis censetur, non tamen impotens. Si mulier nequeat parere sine vitæ periculo, vel non nisi foetum mortuum, cum apta sit ad copulam, validè contrahit: Imo, & licitè, si alias adesset periculum succubendi tentationibus carnis. Si verò non adesset, illicitè faceret talis mulier se mortis periculo exponendo. *Sanchez. de Matr. lib. 7. D. 92. n. 28.*

131 Impedimentum ergo dirimens, & de quo praesens Rubrica inteligitur tantum est impotentia coeundi, quæ ex vitio naturali, vel accidentali impedit carnalem commixtionem maris, ac foeminae, quæ fit per vasis foeminae penetrationem, & seminis in illud effusionem. Nec sufficit, ut detur potentia coeundi, quod erigatur membrum virile, & quod possit claustra virginum aperiri, ut patet in Eunuchis, qui licet possint cum foeminis carnaliter commisceri, non habent potentiam coeundi, cum non possint seminare: quamvis emittant humorem aqueum à ratione seminis omnino diversum. Nec sufficit, quod vir possit semen ex languido membro effundere, si non erigatur, ita ut possit cum foemina commisceri, ita ut fiant duo in carne una. *Ponz. de Matr. lib. 7. cap. 60. n. 3.* Impotentia alia est naturalis, alia accidentalis. Naturalis est, quæ ab ipsa natura procedit, & est, quasi congenita homini. v. g. si membris ad copulam necessariis careat, vel ea habeat improporcionada: & hæc regularitè est perpetua. Accidentalibus est, quæ ex aliquo accidenti provenit. V. g. ex castratione, vel ex intemperantia humorum per excessum frigoris, siccitatis, caloris, vel humiditatis, vel etiam ex morbo malefico demoniis, vel arte hominum. Deinde impotentia alia est absoluta, quæ scilicet, cum omnibus personis alterius sexus impedit commixtionem carnalem: quæ provenit ex defectu partium genitalium maris, quia caret testibus, vel semine, vel si ipsis non careat, habeat tamen testes, & semen ineptum: vel quia ob malam conformationem partium non potest penetrare vas foemineum: vel provenit ex temperamento nimis frigido, ita ut ex